

Радни материјал за ученике 3.2

Учествовати у демократији – основна правила и начела

Учествовати у демократији значи учествовати у преговарању о заједничком добру

У демократским друштвима, свако – појединци или групе – може учествовати и залагати се за своје интересе и идеје. Коначна одлука не мора у потпуности испунити наше циљеве, али ако не учествујемо, нико на њих неће обратити пажњу.

У демократским друштвима, до одлука и решења се долази кроз борбу мишљења и надметање интереса и идеја. Сагласност се постиже кроз компромис који све странке, или већина, могу прихватити. Таква одлука се, у том тренутку, може сматрати дефиницијом **заједничког добра**.

Борба мишљења и политичко надметање стварају елемент борбе. Зато је врло важно да се сви играчи на политичкој позорници договоре о систему правила поштујући начело међусобног уважавања.

Основна правила и принципи преговарања и борбе мишљења у демократији

1. Јасноћа и међусобно уважавање:

„Не слажем се са оним што говориш, али до смрти ћу бранити твоје право да то кажеш.“

Волтер (1694-1778)

То значи да на особе различитих интереса и погледа гледаш као на своје противнике, али не и непријатеље. Не бориш се, већ учествујеш у нечему што више личи на спортско такмичење.

2. Људска права важе за све људе

Људска права уводе начело ненасиља. Политичко надметање се остварује речима, аргументима, идејама, шармом и духом.

3. Спремност на компромис

Покушај да пронађеш *win-win* решења (обе стране побеђују).

Ако то није могуће, постарај се да обе стране пронађу нешто око чега се могу сложити.

Избегавај *win-lose* ситуације (једна страна побеђује, друга губи), без обзира на то ко побеђује, а ко губи.

4. Савети за преговарање

Имајте јасну слику о свом циљу. Играчи који знају шта желе често побеђују управо због тога.

Покушајте да разумете угао гледања других. Усредсредите се на оно око чега се можете сложити, а не на оно око чега се не слажете – тражите заједничке интересе и проблеме и радите на њима. Међутим, будите врло јасни у вези са питањима која су вам битна. Немојте прихватити решења која сматрате неправедним или неефикасним и не предлагите их другима.

Покушајте да ставите нагласак на питања која омогућавају компромис, у суштини на све што је мерљиво и може се изразити бројкама – на пример, расподела ресурса, новца, земље или времена. Избегавајте спорове око колективног идентитета (боје, етничког порекла).